

Ons kenmerk DOC-00130183

Maastricht 10 februari 2021

Zaaknummer 2020-205329

Verzonden 10 februari 2021

Bijlage(n)

Besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg

1 Besluit

Gedeputeerde Staten hebben op 26 augustus 2020, aangevuld op 8 februari 2021, een aanvraag ontvangen van _____ om ontheffing van de verbodsbepalingen als bedoeld in de artikelen 3.5, 3.10 en 3.34 Wet natuurbescherming (Wnb) voor het uitzetten en vangen van hamsters, en eikelmuizen en het vangen van hazelmuizen.

Het onderzoek en het uitzetten van dieren vindt plaats in Zuid- en Midden-Limburg.

De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 2020-205329.

Gedeputeerde Staten van Limburg besluiten, gelet op de artikelen 3.8, 3.8 juncto 3.10 en 3.34 Wnb, en gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing:

1. aan aanvrager ontheffing te verlenen. Deze ontheffing wordt verleend in het kader van instandhouding van en onderzoek naar hamsters, eikelmuizen en hazelmuizen.
2. dat ontheffing wordt verleend van de volgende verboden handelingen:
 - het opzettelijk vangen van de hamster (*Cricetus cricetus*) en de hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*), artikel 3.5, eerste lid, Wnb;
 - het opzettelijk vangen van de eikelmuis (*Eliomys quercinus*), artikel 3.10, eerste lid onder a, Wnb;
 - het uitzetten van hamsters en eikelmuizen, artikel 3.34, eerste lid, wnb.
3. dat aan deze ontheffing de in hoofdstuk 2 vermelde voorschriften verbonden zijn;
4. dat deze ontheffing wordt verleend voor de periode met ingang van de datum van deze ontheffing tot 1 januari 2024;

5. dat de aanvraag en de bijbehorende stukken ontvangen op 26 augustus 2020, aangevuld op 8 februari 2021, deel uitmaken van deze ontheffing, behoudens en voor zover daarvan bij dit besluit niet wordt afgeweken.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

1.1 Rechtsbescherming

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u bezwaar maken. U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is verzonden een bezwaarschrift indienen. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en moet ten minste bevatten: de naam en het adres van de indiener, de datum, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht alsmede de redenen van het bezwaar (motivering). Het bezwaarschrift moet worden gericht aan: Gedeputeerde Staten van Limburg, Juridische Zaken en Inkoop, team Rechtsbescherming, Postbus 5700, 6202 MA Maastricht. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.limburg.nl.

Als uw bezwaar is gericht tegen een besluit van Gedeputeerde Staten, is naast het indienen van uw bezwaarschrift per post ook de elektronische weg opengesteld. U dient dan gebruik te maken van een daartoe ontwikkeld webformulier. Aan het webformulier is een DigiD-module (voor particulieren) dan wel eHerkenning-module (voor ondernemers en organisaties, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel) gekoppeld zodat u het bezwaarschrift digitaal kunt ondertekenen.

De webformulieren zijn geplaatst op de website van de Provincie Limburg en te raadplegen via www.limburg.nl/loket/producten-diensten/@606/bezwaar-beslissing onder 'Hoe dient u uw bezwaar in?'

Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Als u een bezwaarschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening indienen bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Limburg, locatie Roermond, Sector Bestuursrecht, Postbus 950, 6040 AZ Roermond. Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.rechtspraak.nl.

1.2 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking na toezending of uitreiking aan de belanghebbende(n) tot wie het besluit is gericht, onder wie begrepen de aanvrager.

Indien de voorzieningenrechter positief beslist op een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 van de Awb, wordt de werking van het onderhavige besluit geschorst.

2 Voorschriften

– Algemeen

1. De ontheffing wordt slechts voor de in hoofdstuk 1 genoemde soorten en beschreven handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffing geldt voor Zuid- en Midden-Limburg.
4. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met de Provincie Limburg, mevrouw Y. de Man e-mail yhh.de.man@prvlimburg.nl of telefonisch via +31 (0)43 389 99 99 indien bij het uitvoeren van werkzaamheden andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de activiteiten aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.

Specifiek

6. Met inachtneming van onderstaande voorschriften dient het vangen en het uitzetten uitgevoerd te worden zoals beschreven in de aanvullende informatie bij de ontheffingsaanvraag d.d. 8 februari 2021.
7. Het vangen van dieren vindt plaats met live-traps, te weten nestbuizen en Sherman-vallen voor hazelmuizen en eikelmuizen, en inloopvallen voor hamsters
8. De vallen worden minimaal tweemaal per dag gecontroleerd
9. Het vangen en zenderen vindt alleen plaats in de periode 1 maart - 1 november, door mensen die beschikken over een ontheffing op grond van de Wet op de dierproeven. In de maanden juni t/m augustus worden volwassen vrouwtjes niet gezenderd
10. De ontheffinghouder dient de startdatum van het uitzetten van dieren uiterlijk vijf werkdagen voor die tijd digitaal bij ons te melden.
Het meldingsformulier Wet natuurbescherming vindt u op www.limburg.nl/vergunningen (ga naar Natuur en klik op Ontheffing soorten).

Overige

11. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd in afstemming met een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.

Onder een deskundige wordt verstaan:

- a. een inhoudelijke medewerker op het gebied van soorten bij een ecologisch adviesbureau of;
- b. een persoon die beschikt over een afgeronde hbo- of universitaire opleiding met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie of;
- c. een persoon die beschikt over een afgeronde mbo-opleiding soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten of;

- d. een persoon die beschikt over een door ervaring opgedane gelijkwaardig niveau of;
 - e. een persoon die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en werkzaam of aangesloten is bij een Nederlandse beschermingsorganisatie of;
 - f. een persoon die zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de monitoring en/of bescherming van soorten.
12. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient minimaal 8 weken voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing ingediend te worden.

3 Procedure

3.1 Aanvraag

Op 26 augustus 2020, aangevuld op 8 februari 2021, heeft aanvrager een aanvraag om ontheffing ingediend voor de volgende in de Wnb verboden handelingen:

- het opzettelijk vangen van de hamster (*Cricetus cricetus*) en de hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*), artikel 3.5, eerste lid, Wnb;
- het opzettelijk vangen van de eikelmuis (*Eliomys quercinus*), artikel 3.10, eerste lid onder a, Wnb;
- het uitzetten van hamsters en eikelmuisen, artikel 3.34, eerste lid, wnb.

De aanvraag bestaat uit de volgende stukken:

- Aanvraagformulier ontheffing soortenbescherming d.d. 23 augustus 2020;
- Pilotstudie zenderonderzoek hazelmuis 2018, Natuurbalans – Limes Divergens BV projectnummer 18-171 d.d. 15 mei 2019;
- Ontwikkeling hamsterpopulatie 2019-2020, Gerard Müskens et. al., projectnummer WOT-04-009-034.08 d.d. december 2020;
- Pilot zenderonderzoek eikelmuisen Bemelerberg, Zoordiervereniging rapportnummer 2019.025 d.d. 20 december 2020;
- Aanvullende informatie bij de ontheffingsaanvraag d.d. 8 februari 2021.

3.2 Bevoegd gezag

De handelingen worden in zijn geheel verricht in de provincie Limburg. Gelet op artikel 1.3 Wnb en de artikelen 3.8 en 3.10 Wnb is ons college het bevoegd gezag voor het verlenen van de ontheffing.

3.3 Voorbereidingsprocedure

Dit besluit is voorbereid met de reguliere voorbereidingsprocedure als beschreven in titel 4.1 van de Awb. Van het besluit wordt mededeling gedaan via de internetsite <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl> (klik dan op officiële bekendmakingen).

Wij hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de beslistermijn van 13 weken te verlengen met 7 weken overeenkomstig artikel 5.1, tweede lid van de Wnb.

3.4 Contact

Indien u vragen heeft over dit besluit kunt u contact opnemen met mevrouw Y. de Man, e-mail yhh.de.man@prvlimburg.nl of telefonisch via +31 (0)43 389 99 99.

4 Overwegingen

De Wet natuurbescherming bevat regels voor het behoud van de biologische diversiteit en de bescherming van kwetsbare dier- en plantensoorten en hun natuurlijke leefomgeving. Enerzijds is Nederland hiertoe gehouden op grond van internationale verdragen en Europese richtlijnen. De Wet natuurbescherming kent daarom beschermingsregels voor soorten die onder de Europese Vogelrichtlijn zijn beschermd (Vogelrichtlijnsoorten) in paragraaf 3.1, en voor soorten die middels de Europese Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn bescherming genieten (Habitatrichtlijnsoorten) in paragraaf 3.2. Anderzijds voorziet paragraaf 3.3 van de wet in regels voor een limitatief aantal soorten waarvan de bescherming niet internationaalrechtelijk is geregeld, maar waartoe de nationale wetgever op eigen initiatief heeft besloten (Andere soorten).

Deze drie beschermingsregimes kennen elk eigen verbodsbepalingen en voorwaarden voor ontheffing van de verboden.

Deze aanvraag heeft betrekking op het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten.

Daarnaast heeft de aanvraag betrekking op het verbod om dieren uit te zetten (paragraaf 3.7, artikel 3.34, Wnb).

4.1 Habitatrichtlijnsoorten en Andere soorten

Een ontheffing van de bovengenoemde verbodsbepalingen kan worden verleend als aan elk van de volgende voorwaarden, zoals opgenomen in artikel 3.8, vijfde lid en 3.10, tweede lid, Wnb, is voldaan:

- er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- de handeling is nodig in het kader van een of meer van de in bovengenoemde artikelen genoemde belangen;
- er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Een toetsing aan deze aspecten heeft plaatsgevonden, en is beschreven in paragraaf 4.3.

4.2 Omschrijving aanvraag

De hamster en de eikelmuis zijn ernstig bedreigde diersoorten die in Nederland uitsluitend nog voorkomen in Limburg. In opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Provincie Limburg en in samenwerking met België en Duitsland, worden daarom maatregelen onderzocht en uitgevoerd ter instandhouding van deze soorten. Ook de hazelmuis wordt bedreigd en komt alleen nog in Limburg voor, deels in dezelfde gebieden als de eikelmuis. Alle drie betreffen rode-lijst-soorten die als prioritaire soort in de Natuurvisie van de provincie Limburg zijn opgenomen.

De hamster is in Noord-West Europa vrijwel uitgestorven, op een paar geïsoleerde populaties in België, Duitsland en Nederland na. Door de provincie Limburg wordt een actief terreinbeheer gevoerd voor de in Nederlandse nog voorkomende hamsters. Daarnaast bestaat er een fokprogramma, in samenwerking met Duitsland en België, van waaruit jaarlijks dieren worden uitgezet. De ontwikkeling van de hamsterpopulaties wordt gevolgd door het monitoren van burchten en door hamsters te voorzien van zenders. Daaruit is duidelijk geworden dat de dieren nog niet in staat zijn om op eigen kracht levensvatbare populaties te behouden, maar de oorzaken daarvan zijn nog onvoldoende in beeld. Het bestaande onderzoeks- en uitzetprogramma wordt daarom voortgezet.

De eikelmuis komt in Nederland vrijwel alleen voor in de zuid-westelijke hoek van Limburg. In 2017 is in Rijswijk een populatie aangetroffen die er waarschijnlijk door menselijk toedoen is terechtgekomen en die daar weinig tot geen overlevingskansen had. Deze populatie is ondergebracht bij Gaia-zoo en van daaruit zijn jaarlijks dieren uitgezet in Limburg. In 2018 is in opdracht van de provincie Limburg het beschermingsplan eikelmuis opgesteld voor de periode 2018-2023. Dit plan richt zich voornamelijk op het verbeteren en verbinden van de huidige leefgebieden, ook over de landsgrens heen. Monitoring door middel van zenderen wordt noodzakelijk geacht om het verplaatsingsgedrag, foerageergewoontes en daarmee de overlevingskansen van de eikelmuis beter te leren kennen. In 2019 is een pilot uitgevoerd met zenderen van eikelmuisen. Op grond van die ervaringen wordt in onderhavige ontheffingsaanvraag voorgesteld om zowel uit te zetten als in het wild verblijvende dieren te voorzien van een halsbandzender. Samen met de monitoring van nestkasten moet hiermee meer inzicht verkregen worden om een gericht instandhoudingsbeleid te kunnen voeren.

De hazelmuis wordt eveneens bijna alleen nog in Zuid-Limburg aangetroffen. Het leefgebied overlapt deels met dat van de eikelmuis en maatregelen om het leefgebied te verbeteren komen ten goede aan beide soorten. Ook voor dit dier is het wenselijk om beter inzicht te verkrijgen in foerageer- en verplaatsingsgedrag. In 2018 is een pilot uitgevoerd waarbij dieren met nestbuizen gevangen werden en voorzien van halsbandzenders. Deze pilot was vooral gericht op het vaststellen van winterverblijfplaatsen, waar nog erg weinig over bekend was. Bij de pilot zijn waardevolle ervaringen opgedaan met de zenders en de wijze van bevestigen, zowel voor wat betreft het welzijn van de gezenderde dieren als de effectiviteit van de zenders. Net als voor de eikelmuis is vervolgonderzoek nodig om gericht maatregelen te kunnen nemen ter instandhouding van de soort.

4.3 Hamster, eikelmuis en hazelmuis

4.3.1 Andere bevredigende oplossing

Alternatieve locatie of inrichting

Het onderzoek en het uitzetten vindt plaats bij bestaande populaties. Het project is daardoor locatiegebonden.

Alternatieve planning

Een alternatieve planning van het project is niet aan de orde. Wel zal bij het vangen en uitzetten rekening gehouden worden met de seizoenen en de kwetsbare periodes. Dat wil zeggen dat vrouwelijke volwassen dieren niet gevangen worden tijdens de voortplantingsperiode (van 1 juni tot 31 augustus). Ook tijdens de winterslaap worden geen dieren gevangen.

Alternatieve werkwijze

Om de dieren en hun leefgebied beter te kunnen beschermen is inzicht nodig in het verplaatsingsgedrag van de dieren. Zenderen is de enige manier om dat inzicht te verkrijgen. Bij de hamster wordt de zender door een dierenarts geïmplant in de buikholte. Op grond van literatuuronderzoek en pilots is voor de hazelmuis en eikelmuis gekozen voor zenders die met een halsband bevestigd zijn.

Gefokte dieren worden voorzien van een zender een week voordat ze worden uitgezet, zodat ze kunnen wennen aan de zender. In het wild gevangen dieren worden meteen weer uitgezet. De dieren worden gevangen in live-traps (inloopvallen), die dagelijks minimaal twee keer gecontroleerd worden. Het aanbrengen en verwijderen van de zenders gebeurt door ecologen die daarvoor zijn opgeleid en beschikken over de benodigde ontheffing op grond van de Wet op de dierproeven.

Door de gekozen inrichting, planning en werkwijze wordt schade aan de hamster, eikelmuis en hazelmuis zoveel mogelijk voorkomen.

Voor de handelingen, waarop de aanvraag betrekking heeft, bestaat geen andere bevredigende oplossing.

4.3.2 Belang

De ontheffing is aangevraagd op basis van de volgende belangen:

- In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten

Het bovenstaande vormt in dit geval een zwaarder ecologische belang dan het belang waar de verbodsbepalingen op gericht zijn.

4.3.3 Staat van instandhouding

De hamster en de eikelmuis staan op de Nederlandse rode lijst als ernstig bedreigd, de hazelmuis als bedreigd. Zonder ingrijpen zullen ze in Nederland uitsterven, voornamelijk doordat het leefgebied verdwijnt. Er zijn daarom maatregelen vereist om het leefgebied te beschermen en te verbeteren. Het monitoren van verblijfplaatsen en het zenderen van dieren helpt om te bepalen welke maatregelen daarvoor het best geëigend zijn. Het onderzoek draagt daarmee bij aan het streven de populatie van de hamster, eikelmuis en hazelmuis in het natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

4.3.4 Uitzetten van dieren

Het verbod op het uitzetten van dieren heeft voornamelijk tot doel om te voorkomen dat een natuurlijk evenwicht verstoord wordt. In het geval van de hamster en de eikelmuis is de natuurlijke leefomgeving al dermate aangetast dat deze soorten dreigen te verdwijnen. Om invulling te geven aan de wettelijke plicht om bedreigde dieren te beschermen is uitzetten in dit geval een noodzakelijke stap.

4.4 Conclusie

4.4.1 Habitatrichtlijnsoorten

Het toetsingskader dat betrekking heeft op het beschermen van Habitatrichtlijnsoorten biedt ten aanzien van de hamster en de hazelmuis voldoende gronden voor ontheffingverlening van de verbodsbepalingen als opgenomen in artikel 3.5, Wnb.

4.4.2 Andere soorten

Het toetsingskader dat betrekking heeft op het beschermen van andere soorten biedt ten aanzien van de eikelmuis voldoende gronden voor ontheffingverlening van de verbodsbepalingen als opgenomen in artikel 3.10, Wnb.

4.4.3 Uitzetten van dieren

Er zijn voldoende gronden voor ontheffingverlening van de verbodsbepalingen als opgenomen in artikel 3.34, Wnb.

4.4.4 Overige en zorgplicht

Het is mogelijk dat in het plangebied andere, dan uit de onderzoeken gebleken, beschermde soorten voorkomen. In dat geval is mogelijk toch sprake van een overtreding van een of meer verbodsbepalingen van paragraaf 3.1, 3.2 en/of 3.3 Wnb.

Bij (mogelijke) overtreding van verboden waarvoor bij dit besluit geen ontheffing is verleend, dient bij het bevoegd gezag een (aanvullende) ontheffing te worden aangevraagd.

Onverminderd een vrijstelling, gedragscode of ontheffing dient altijd de wettelijke zorgplicht als bedoeld in artikel 1.11 Wnb voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in acht te worden genomen.